

Procedury w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej na terenie placówki oświatowej

WYTYCZNE DLA DYREKTORA PLACÓWKI

„Procedury w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej na terenie placówki oświatowej” zostały opracowane we współpracy przedstawicieli Urzędu Miasta Lublin, Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie, Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej im. 27 Wołyńskiej Dywizji Armii Krajowej, Komendy Miejskiej Policji w Lublinie i Straży Miejskiej Miasta Lublin oraz przedstawicieli szkół i placówek oświatowych z Lublina

ISBN 978-83-944452-1-8

KOREKTA:

Teresa Naumiuk

OPRACOWANIE GRAFICZNE, SKŁAD:

studioformat.pl

WYDAWCA:

Instytut Szkoleń Biznesowych

ul. Czwartaków 18, 20-045 Lublin

www.iszb.pl

NA ZLECENIE: Wydziału Bezpieczeństwa Mieszkańców
i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin

1 WYKAZ NIEZBĘDNYCH TELEFONÓW

Telefony alarmowe

Pogotowie ratunkowe **999**

Straż pożarna **998**

Policja **997**

Policyjna Izba Dziecka w Lublinie (81) **535 49 63**

Numer alarmowy z tel. komórkowego **112**

Straż miejska **986**

Służba Dyżurna Miasta **986**

Pogotowie energetyczne **991**

Pogotowie gazowe **992**

Pogotowie ciepłownicze **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne **994**

Powiatowa Stacja

Sanitarно-Epidemiologiczna w Lublinie

Telefon alarmowy: **605 194 800**

2 ZGŁOSZENIE ALARMOWE

Po wybraniu numeru alarmowego i zgłoszeniu się dyżurnego spokojnie i wyraźnie podaj:

- ▶ rodzaj zdarzenia (np. pożar, wybuch gazu),
- ▶ miejsce zdarzenia (adres, nazwę obiektu, charakterystyczne miejsca, piętro, numer sali),
- ▶ liczbę poszkodowanych oraz ich stan ogólny (oddech, przytomność),
- ▶ inne zagrożenia dla życia i zdrowia ludzkiego (o ile występują),
- ▶ swoje imię i nazwisko oraz numer telefonu, z którego informujesz o zdarzeniu.

Nie odkładaj słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia – przyjmujący zgłoszenie może poprosić o dodatkowe informacje.

3 ZASADY POSTĘPOWANIA (WYBRANE ZDARZENIA) – PIERWSZE REAKCJE

Organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

*Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(Dz.U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).*

A. ZAGROŻENIE TERRORYSTYCZNE

a) Wtargnięcie napastników do obiektu

Zachowaj spokój!

1. Poddaj się woli napastników – wykonuj ściśle ich polecenia.
2. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi (personifikowanie siebie i innych – zwracaj się do uczniów po imieniu; zwiększa to szansę ich przetrwania).
3. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.

4. Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.
5. Staraj się uspokoić dzieci – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.
6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:
 - ▶ nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna,
 - ▶ nakaz dzieciom położyć się na podłodze.
7. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej.

Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez policjantów. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.

8. Po zakończeniu akcji:
 - ▶ sprawdź obecność dzieci celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek – o braku któregośkolwiek dziecka poinformuj policję,
 - ▶ nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu,
 - ▶ prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

b) Użycie broni palnej na terenie szkoły

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

1. Nakaz dzieciom położyć się na podłodze.
2. Staraj się uspokoić dzieci.

3. Dopilnuj, aby dzieci nie odwracały się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.
4. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby dzieci wykonywały je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.
5. O ile to możliwe, zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - ▶ **997** (policja),
 - ▶ **112** (numer alarmowy z tel. komórkowego).

Nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.

6. Po opanowaniu sytuacji:
 - ▶ upewnij się co do liczby osób poszkodowanych i sprawdź, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),
 - ▶ zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych:
 - ▶ **999** (pogotowie ratunkowe),
 - ▶ **997** (policja),
 - ▶ **112** (numer alarmowy z tel. komórkowego).
 - ▶ udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,
 - ▶ w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie, podejmij odpowiednie do sytuacji działania,
 - ▶ zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

c) Zagrożenie bombowe

Przypadek 1 – Informacja o podłożeniu bomby

Zachowaj spokój!

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:
 - ▶ słuchaj uważnie,
 - ▶ zapamiętaj jak najwięcej,
 - ▶ jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę; jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje,
 - ▶ zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle,
 - ▶ nigdy pierwszy nie odkładaj słuchawki,
 - ▶ jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.
2. Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał – przekażesz ją policji.
3. Po zakończeniu rozmowy niezwłocznie zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - ▶ **997** (policja),
 - ▶ **112** (numer alarmowy z tel. komórkowego),
4. Zaalarmuj zarządcę budynku.
5. Zadzwoń do właściwego Wydziału Oświaty i Wychowania oraz Kuratorium Oświaty.
6. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów w sposób niewywołujący paniki.
7. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.

Poinstruuuj uczniów o zabraniu ze sobą rzeczy osobistych – plecaków, reklamówek itp.

8. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
9. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
10. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.
11. W miarę możliwości ogranicz dostęp osobom postronnym.
12. Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu.

Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

Przypadek 2 – Wykrycie/znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)

Zachowaj spokój!

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu.

Jeśli widzisz „bombę”, to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.

2. Zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - ▶ **997** (policja),
 - ▶ **112** (numer alarmowy z tel. komórkowego),

3. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie uczniom; nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.
4. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów w sposób niewywołujący paniki!
5. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
6. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
7. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
8. Otwórz okna i drzwi.
9. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.
10. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).

**Po przybyciu właściwych służb
bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.**

Przypadek 3 – Po wybuchu bomby

Zachowaj spokój!

1. Oceń sytuację pod kątem liczby osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.
2. Zadzwoń pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - ▶ **997** (policja),
 - ▶ **112** (numer alarmowy z tel. komórkowego).

3. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.
4. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządzaj przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
5. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.

Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

B. PODEJRZANY PRZEDMIOT LUB PRZESYŁKA W SZKOLE

Zachowaj spokój!

1. Odizoluj miejsce lub zabezpiecz pomieszczenie.

Nikt nie może się zbliżać, otwierać, dotykać i wąchać podejrzanych przedmiotów.

2. Zadbaj o zamknięcie okien, wyłączenie systemów wentylacji i klimatyzacji, by nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu.
3. Przykryj uszkodzony podejrzany przedmiot lub przesyłkę, gdy zawiera jakąkolwiek podejrzaną zawartość w formie: płynnej lub stałej (proszek, pył, galareta, piana lub inne).
4. Zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z poniższych numerów alarmowych:
 - ▶ **997** (policja),

► **112** (numer alarmowy z tel. komórkowego).

5. Ustal, które osoby miały kontakt z podejrzanym przedmiotem, przesyłką.
6. Zadbaj, by osoby te dokładnie umyły ręce.
7. Zgromadź te osoby w jednym pomieszczeniu i przypilnuj, by z nikim się nie kontaktowały i pozostały tam do przybycia służb.

Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

C. POŻAR

Zachowaj spokój!

1. Jeżeli zauważyłeś pożar lub otrzymałeś informację o pożarze, odszukaj najbliższy ręczny ostrzegacz pożarowy. Zbij szybkę i naciśnij przycisk. Spowoduje to uruchomienie alarmu z centrali sygnalizacji pożaru.
2. Gdy w obiekcie nie ma takiego systemu, natychmiast zaalarmuj:
 - wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem,
 - Państwową Straż Pożarną **998**,
 - zadzwoń pod numer alarmowy **112**.
 - Wcześniej ustal alarm pożarowy sygnalizowany przez dzwonek szkolny, np. dwa długie i jeden krótki dzwonek. Dopilnuj, by zapisy

znalazły się obowiązkowo w *Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego*.

- ▶ Poinformuj pracowników szkoły, że są zobowiązani natychmiast powiadomić o pożarze dyrektora szkoły/placówki lub jego zastępcę.

3. Bezzwłocznie przystąp do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego znajdującego się w budynku.

- ▶ Nie próbuj gasić ognia, którego nie jesteś w stanie opanować!
- ▶ Nie gaś wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych!

4. Zarządź ewakuację ze strefy zagrożonej po krótkiej ocenie sytuacji.

- ▶ Kieruj akcją do czasu przybycia straży pożarnej.
- ▶ Poinformuj pracowników szkoły, że są zobowiązani podporządkować się poleceniom osoby kierującej akcją.

5. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.

6. Jeżeli to możliwe, usuń z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.

7. Nie otwieraj bez wyraźnej potrzeby drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem; dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.

8. Otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar, zachowaj szczególną ostrożność.
9. Nie wchodź do pomieszczeń objętych pożarem, lecz jeśli jest to konieczne – wchodząc, zachowaj szczególną ostrożność, w zadymieniu poruszaj się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność; aby nie stracić orientacji, staraj się poruszać wzdłuż ścian, poręczy; usta zasłoń np. wilgotną chustką.
10. Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie stosuj się do ich poleceń.
11. Poinformuj dowódcę przybyłych jednostek o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.

D. ORGANIZACJA EWAKUACJI

Przeszkol pracowników w zakresie zasad ewakuacji w szkole.

Podstawowe zasady ewakuacji:

- ▶ w przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z budynków szkolnych decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor szkoły/placówki lub jego zastępca,
- ▶ decyzja o zarządzeniu ewakuacji powinna zawierać informacje o zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposoby (drogi i kierunki ewakuacji) oraz kolejności opuszczania budynku,

- ▶ po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy niezwłocznie powiadomić wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanej strefy o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz o przeprowadzanej ewakuacji,
- ▶ kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji grup uczniów, ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia,
- ▶ w pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych miejsc ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie; następnie należy ewakuować osoby, zaczynając od najwyższych kondygnacji (pierwszeństwo mają osoby o ograniczonej z różnych względów zdolności poruszania się),
- ▶ podczas ewakuacji z pomieszczeń grupy ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacji (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne na klatki schodowe (pionowe drogi ewakuacyjne) i wyjścia poza obszar zagrożony pożarem lub na zewnątrz obiektów,
- ▶ osoby z ograniczoną zdolnością poruszania się należy ewakuować przy wykorzystaniu wózków bądź przenosić na rękach,
- ▶ w przypadku blokady dróg ewakuacyjnych należy niezwłocznie (bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy)

powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej; ludzi odciętych od wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków oraz istniejących warunków ewakuować na zewnątrz budynku, przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek ratowniczych,

- ▶ przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, trzymając głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie w dolnych partiach pomieszczeń; należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji; usta i drogi oddechowe należy zasłonić chusteczką zmoczoną w wodzie, co ułatwia oddychanie,
- ▶ w czasie ewakuacji niewskazane jest:
 - ▶ dokonywanie jakichkolwiek czynności mogących wywołać panikę,
 - ▶ wprowadzanie zamieszania przez zmianę kierunku ewakuacji,
 - ▶ zatrzymywanie się lub tamowanie ruchu w inny sposób,
- ▶ ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi,
- ▶ ewakuację mienia należy przeprowadzać w następującej kolejności:
 - ▶ dokumentacja szkoły,
 - ▶ sprzęt elektroniczny, w tym komputerowy,
 - ▶ pomoce dydaktyczne o znacznej wartości,
 - ▶ księgozbiór,
 - ▶ pozostałe wyposażenie i sprzęt szkolny,

Wszystkie sprawne fizycznie osoby powinny pomagać w demontażu i ewakuacji mienia,

- ▶ po opuszczeniu budynku szkolnego czy zagrożonej strefy opiekun danej grupy zobowiązany jest do sprawdzenia, czy wszystkie osoby z jego grupy opuściły poszczególne pomieszczenia; w razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie, należy bezzwłocznie zgłosić ten fakt jednostkom ratowniczym będącym na miejscu akcji.

Proponowany przebieg ewakuacji:

- ▶ w budynku szkoły ogłosić sygnał alarmowy „EWAKUACJA”:
 - ▶ głosem – kilkakrotnie powtarzany słowny komunikat „EWAKUACJA” (wskazane jest wykorzystanie szkolnej aparatury nagłaśniającej),
 - ▶ szkolną sygnalizacją dzwonkową – najlepszy wydaje się przerywany dzwonek, uruchamiany z łatwo dostępnego dla wszystkich miejsca; sygnał powinien trwać tak długo, aż wszyscy opuszczą budynek lub pozwolą na to warunki,
 - ▶ sygnał alarmowy w razie pożaru powinien mieć możliwość włączyć każdy, kto zauważy ogień,
- ▶ otworzyć drzwi sal lekcyjnych, powiadamiając wszystkich o charakterze zagrożenia i konieczności ewakuacji; apelować o zachowanie spokoju,
- ▶ określić kolejność i sposób ewakuacji,
- ▶ uformować grupy ewakuacyjne na korytarzach pod opieką nauczycieli prowadzących zajęcia

dydaktyczne; na czoło grupy należy wyznaczyć nieformalnego przywódcę grupy klasowej; nauczyciel wychodzi z sali lekcyjnej ostatni, zabierając ze sobą dziennik; młodzież zostawia wszystkie przedmioty (torby, teczki, plecaki itp.), gdyż czas opuszczenia zagrożonego budynku jest w tym przypadku bardzo ważny,

- ▶ wskazać młodzieży kierunek ewakuacji oraz określić miejsce zbiórki (boisko szkolne, dziedziniec, plac apelowy itp.),
- ▶ na miejscu zbiórki nauczyciele muszą obowiązkowo sprawdzić listę swojej klasy (grupy),
- ▶ po sprawdzeniu listy uczniów (podopiecznych) nauczyciel zobowiązany jest sprawdzić ich stan zdrowia, zwracając szczególną uwagę na zawroty głowy, wymioty, kaszel, ból głowy, chwilowe omdlenia, złamania, potłuczenia itp.,
- ▶ wszystkich poszkodowanych należy traktować jako ofiary zdarzenia i udzielić im pomocy przedmedycznej i/lub medycznej bądź szpitalnej,
- ▶ niedopuszczalne jest zezwolenie na rozejście się uczniów (podopiecznych) do domów bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców; wskazana jest pełna informacja w tym zakresie w dzienniku lekcyjnym,
- ▶ o ile to możliwe, sprawdzić, czy wszyscy opuścili pomieszczenia,
- ▶ po zakończeniu ewakuacji osób należy przystąpić do ewakuacji mienia, poczynawszy od pomieszczeń zagrożonych pożarem.

Projekt „Bezpieczna szkoła w strefie Schengen” uzyskał dofinansowanie w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego, numer projektu: 11/NMF PL-15/14, Program PL 15 Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych.
www.norwaygrants.org

ISBN 978-63-944452-1-6

9 788394 445218 >